

VECKOBLADET

Nr 8 1/4 i webbform

051230

En värdig nobelpristagare och världen

Efter 30 års aktivitet i den politiska vänstern så känns det frestande att försöka göra en sammanfattning, men detta är nog ett av de sällsynta fall där avhållsamhet är att föredra.

Detta av flera skäl men ett av de viktigaste är att andra gör det så mycket bättre. Den jag för dagen tänker mest på är Harold Pinter som i sin nobelföreläsning gjorde en sammanfattning av efterkrigsepoken som slog an den ton av känslomhet och vrede som jag anser behövs här, de sakliga analyserna i all ära men det är inte dom som varit min drivkraft.

Det bästa är naturligtvis att ta del av hela föreläsningen som kan hittas både som text och film på Svenska Akademiens webbplats www.svenskaakademien.se, men några citat blir det här.

"Som var och en här känner till rättfärdigades invasionen av Irak med att Saddam Hussein förfogade över en stor arsenal av synnerligen farliga massförstörelsevapen, av vilka några kunde fyras av inom 45 minuter och åstadkomma en fruktansvärd förödelse. Man försäkrade oss om att det var sant. Det var inte sant. Vi fick veta att Irak hade förbindelser med Al-Qaida och var medansvarigt för det illdåd som drabbade New York den 11 september 2001. Man försäkrade oss att det var sant. Det var inte sant. Vi fick veta att Irak utgjorde ett hot mot världens säkerhet. Man försäkrade oss att det var sant. Det var inte sant.

Sanningen är en helt annan. Sanningen har att göra med hur USA ser på sin roll i världen och hur det vill spela den rollen.

Men innan jag återgår till nuet skulle jag vilja kasta en blick på det nära förflutna, och med det menar jag USA:s utrikespolitik sedan slutet av andra världskriget. Jag tror att det är vår enkla skyldighet att utsätta den här perioden för en viss om än begränsad granskning, vilket är allt som tiden medger här.

Alla vet vad som försiggick i Sovjetunionen och i hela Östeuropa under efterkrigstiden: en systematisk brutalitet, omfattande grymheter och ett hänsynslöst undertryckande av den fria tanken. Allt detta finns väl dokumenterat och styrkt.

Men det jag vill hävda här är att USA:s förbrytelser under samma period bara har upptecknats summariskt, än mindre dokumenterats, än mindre bekräftats och än mindre erkänts som förbrytelser över huvud taget. Jag tror att det är någonting som vi måste ta itu med och att sanningen i hög grad har att göra med var världen står i dag. Även om USA:s agerande runt om i världen i viss mån begränsades av Sovjetunionens existens visade det att man ansåg sig ha oinskränkt rätt att göra vad man ville."

Ack den som varit så klarsynt hela tiden. De första 10-15 åren av min tid som politisk aktivist pågick det stora förnekandet även på vänsterkanten. Vi förnekade systematiken i Sovjetunionens och Kinas grymheter på samma sätt, men nästan alla på den kanten har tvingats göra upp med sitt förflutna till skillnad mot den politiska borgerligheten som 30 år efter Vietnamkrigets slut är fullt beredda att svälja samma lögnerna igen.

Situationen idag är t o m värre än då, numera låter sig även ledningen för socialdemokratin duperas av lögnerna. Vad har då skett enligt Pinter?

"USA har stött och i många fall skapat varenda högerextrem militärdiktatur i världen efter andra världskriget. Jag syftar på Indonesien, Grekland, Uruguay, Brasilien, Paraguay, Haiti, Turkiet, Filippinerna, Guatemala, El Salvador och, förstås, Chile. De ohyggligheter som USA utsatte Chile för 1973 kan aldrig sonas och aldrig förlåtas.

Hundratusentals människor miste livet i de här länderna. Gjorde de verkligen det? Och kan alla dödsfall skyllas på USA:s utrikespolitik? Svaret är ja, det gjorde de, och ja, de kan skyllas på amerikansk utrikespolitik. Men det är det inte många som känner till.

Det har aldrig hänt. Ingenting har hänt. Inte ens medan det hände hände det. Det saknade betydelse. Det var ointressant. USA:s brottslighet har varit systematisk, konstant, brutal och skoningslös, men det är bara ett fåtal personer som egentligen har talat om den. USA är ändå värt en eloge. Det har utövat en absolut klinisk maktmanipulation över hela världen, samtidigt som det gett sig ut för att vara en kraft i det universella godas tjänst. Det är ett lysande, ja virtuost och synnerligen framgångsrikt hypnosnummer."

Är det lönt att fortsätta med motståndet om det är hypnos det handlar om? Är det möjligt för någon annan än hypnotisören att väcka den hypnotiserade? Är det inte farligt för den stackaren? Kanske den enda möjligheten den som Pinter ger ett förslag på.

"Jag vet att president Bush har gott om synnerligen kompetenta talskrivare, men jag vill också själv erbjuda mina tjänster. Jag föreslår följande korta anförande, som han kan läsa upp för nationen i teve. Jag kan se honom framför mig högtidlig, välkammad, allvarsam, sympatisk, uppriktig, ofta avväpnande, ibland med ett tvunget leende på läpparna, besynnerligt tilldragande, en riktig karlakt:

"Gud är god. Gud är stor. Gud är god. Min Gud är god. Bin Ladins Gud är ond. Han har en ond Gud. Saddams Gud var ond, fast han inte hade någon. Han var en barbar. Vi är inga barbarer. Vi hugger inte huvudet av folk. Vi tror på frihet. Det gör Gud också. Jag är ingen barbar. Jag är demokratiskt vald ledare i en frihetsälskande demokrati. Vi är ett barmhärtigt samhälle. Vi har barmhärtiga avrättningsmetoder. Vi är en stor nation. Jag är ingen diktator. Det är han. Jag är ingen barbar. Det är han. Och han. Det är de allihop. Jag besitter moralisk auktoritet. Ser du den här knytnäven? Den är min moraliska auktoritet. Och hör sen."

När det väl händer att den hypnotiserade vaknar, på detta eller något annat sätt, så är det bara att hoppas att den politiska vänstern förmår bejaka denna vakenhet och inte försöker att genast hypnotisera om med tron på ett annat lyckorike på jorden.

Med denna nästan fromma förhoppning önskar Veckobladet ett Politiskt Gott nytt 2006 genom

Göran Persson

Nedan publicerade öppna brev skickades först till Vänsterpartiets medlemstidning Vänsterpress där det inte publicerades. Veckobladet gör en annan och måhända frihetligare bedömning av brevets publiceringvärde.

Öppet brev till Lars Ohly

Lars, du har nu slutat att beteckna sig som kommunist. Men du har inte ändrat åsikt. Du har tidigare mycket tydligt betecknat dig som kommunist. Så nu skall denna din åsikt få en ny etikett. Detta utspel gör du i ett brev där du samtidigt talar om intellektuell hederlighet. Man förundras.

Antingen har du gjort en rent taktisk manöver. Du är fortfarande i själ och hjärta

kommunist, men väljer att dölja detta genom att kalla dig något annat. Ett beteende som knappast kännetecknas av intellektuell hederlighet. Eller så har du inte förstått vad kommunismdebatten har handlat om.

Vänsterpartiet har sina rötter i den kommunistiska traditionen. Partiet var en gång en del av den internationella kommunistiska rörelsen. Det är helt riktigt som många påpekat, att partiets aktivister har stått för en viktig del av den politiska kampen i Sverige. Samtidigt går det inte att förneka att partiet har en historisk koppling till en auktoritär kommunistisk tradition.

Vi är många som har gått med i VPK/Vänsterpartiet i tron att man gjort upp med denna tradition. För visst har vi gjort upp med traditionen många gånger. När CH Hermansson tog över partiet. När APK bröt sig ur. När partiet bytte namn. När Gudrun Schyman höll sitt tal om kommunismen i Växjö. Men i och med partiets koppling till den kommunistiska traditionen har uppgörelserna alltid varit halvhjärtade eller ofullkomliga.

Trots att CH Hermansson tog över och APK bröt sig ur, värnade partiet starkt om förbindelserna med Östeuropas kommunistpartier. Namnbytet till Vänsterpartiet skedde med knapp majoritet och under galgen. Gudrun Schymans tal på kongressen i Växjö möttes med isande kyla.

Istället har den kommunistiska traditionen ständigt pånyttfötts, inspirerad av partiets förment revolutionära rötter. Inte minst har detta varit fallet i ungdomsförbundet, där den kommunistiska traditionen dominerat under mycket lång tid. Och från ungdomsförbundet har många av partiets aktivister och anställda hämtats.

Denna kommunistiska tradition, med sin revolutionsromantik, självtillräcklighet och auktoritära politiska stil har gjort att vänsterpartiet utvecklats på ett annorlunda sätt än vad som varit fallet med våra vänstersocialistiska systerpartier i de Nordiska länderna.

Kommunismdebatten har handlat om denna ständiga pånyttfödelse, inte om huruvida du betecknar dig som kommunist eller inte. Att du nu slutar beteckna dig som kommunist, men inte på något sätt diskuterar vad partiets rötter i den kommunistiska rörelsen har för betydelse, gör att ditt beslut saknar trovärdighet.

Partiet behöver göra ett slutgiltigt brott med den kommunistiska traditionen för att kunna bli en politisk kraft för framtiden. Många tidigare symbolhandlingar har misslyckats. Avyttringen av APK, namnbytet, deklARATIONER av tidigare partiordföranden och programmatiska skrivningar har inte räckt. Kanske skulle ett formellt brott, där partiet tog initiativ till att konstituera ett nytt icke-kommunistiskt grönt vänstersocialistiskt parti vara lösningen.

Jag tog upp denna tråd i en artikel i Veckobladet (veckobladet.info). Artikeln skrevs i frustration efter ett möte i Vänsterpartiet i Lund, där självklara motionsformuleringar avvisades, bland annat för att de kunde sår kommunistiska broderpartier. Ditt brev till partimedlemmarna klargör att det finns gränser för debatten. Min artikel verkar vara en av försyndelserna (tack för att du läser Veckobladet). Du uttrycker dig väl, men vet lika bra som jag att den typ av formuleringar varmed du fördömer vissa medlemmars åsikter, kommer att tolkas och användas på ett mycket mer aggressivt sätt på interna möten runt om i partiet. Här pånyttföds igen den auktoritära traditionen.

Lars, ditt agerande är av betydelse både för Vänsterpartiets framtid och för möjligheterna till en vänsterseger i nästa val. Ta ditt farväl till kommunismen på allvar. Våga diskutera vår problematiska historia och hur den påverkar oss idag. Enbart om vi kan göra upp med vår kommunistiska historia kan vi spela en roll för framtiden. Goodbye Lenin måste vara på allvar.

Henrik

Ska man tro på experter?

Ska man tro på politiska och ekonomiska experter, alltså sådan där som är inkallade till Rapport eller Dagens Eko för att uttala sig om den kommande utvecklingen när det gäller EU:s lantbruksstöd eller kursutvecklingen för Ericssonaktien eller utgången av det tyska valet? I en nykommen bok av en amerikansk psykolog verksam vid Berkeleyuniversitetet, Philip Tetlock, blir svaret tydligt: Nej, de är inte bättre än hyggligt orienterad tidningsläsare.

Gamla erfarenheter

Jag har inte läst mer än en recension (av Louis Menand i The New Yorker, en ofta läsvärd tidning) och ett kapitel i boken, men jag kan inte låta bli att skriva om det hela eftersom det påminner mig om gamla erfarenheter. Under slutet av 1960-talet åt jag dagligen lunch ihop med ett gäng fysiker bland vilka fanns Torsten Gustafsson, känd som TG, professor i teoretisk fysik, studiekamrat och vetenskaplig rådgivare till dåvarande statsministern Tage Erlander. Jag vill väl inte påstå att det pratades så mycket om Vietnam vid bordet, men det blev en del, det var de åren. Min hållning var känd: jag bar ett FNL-märke alltsedan det blev tillgängligt och försökte t.ex. tala för att vi skulle försöka få Russeltribunalen till Lund. TG var gammal vänsterman och jag försökte få förståelse från honom för att det krävdes opinionsyttringar och svenskt engagemang för den nationella befrielseörelsen i Vietnam och avsky mot den amerikanska våldspolitiken. Jo, TG var, till skillnad från en del andra av Lunds ledande professor, motståndare till den amerikanska politiken, men nu var det så att han via Erlander hade fått klart för sig att det hela var mycket komplicerat och att man måste gå försiktigt fram. Det fanns en massa förtroliga underrättelser från diplomater och svenska kontakter i det demokratiska partiet och utrikesexperter och om man bara visste vad de sa så skulle man se tiden an och låta de goda krafterna verka. Nu gällde det att ta det lugnt, arbeta på lång sikt och inte göra eller säga något överilad. Och var inte Russelltribunalen närmast ett kommunistiskt propagandatrick? Ja, och kriget fick fortsätta sju år till. De tränade politikerna och folket på UD var förblindade av sin sakkunskap, de såg inte de enkla politiska och moraliska fakta som var så uppenbara för många 16-åriga svenska gymnasieelever och som skulle visa sig utslagsgivande på alla plan.

Ett experiment

Psykologen Tetlock engagerade 284 personer som alla arbetade med politisk och ekonomisk rådgivning och bad dem ge sannolikheter för att det ena eller andra skulle inträffa. Totalt gjorde de 82.000 förutsägelser i skilda ämnen. Skulle apartheid gå under med våld, skulle Gorbachev avsättas i en statskupp etc. - i regel gavs för varje fråga tre alternativ: utveckling åt ena hållet, åt andra eller staus quo.

Det visade sig att experterna var sämre än om de tre alternativen hade tillmätts lika sannolikheter. Den som s.a.s. hade kastat tärning hade fått bättre resultat. Det fanns nyanser i det hela också: de som visste någorlunda bra gick det lite bättre för, de som var högspecialiserade gick det sämre för. Förklaringen är enkel: en högkvalificerad expert har så många fakta till sitt förfogande att det är lätt att plocka fram tillräckligt mycket som stöd för vad som helst. Alla experter visade sig också glömma misslyckanden och i efterhand tro sig ha haft rätt i nästan allt. Och när man beslog dem med fel i deras prognoser hade de oftast bra förklaringar: de hade nästan rätt, eller rätt i princip om än inte vad gällde timing, eller de hade fel av rätt skäl. Allra sämst klarade sig de som var riktigt självsäkra.

Ska man verkligen läsa Veckobladet?

Det visar sig att vänstersinnade och högersinnade kommentatorer var lika dåliga. Men de skiljer sig åt vad gäller karaktären på deras förutsägelser: båda tenderar att ta till sig sådant som stärker deras egen sak. Så är det förstås med oss alla. Vi följer inte Poppers råd när det

gäller att stärka sin tro att alla svanar är vita. Då ska man nämligen satsa allt på att försöka hitta en svart svan, och hittar man då ingen stärks påståendet. Men dessvärre har vi en tendens att bara leta efter vita svanar och inbilla att det hjälper. Alltså, du som är vänstersinnad: läs inte Veckobladet, läs grabbarna på Sydsvenskan och Dagens Nyheters ledarredaktioner - det är när du ser deras undermåliga resonemang som du kan stärkas i en socialistisk övertygelse!

Det skulle finnas mycket mer att säga. Jag minns t.ex. gamla journalisten Alvar Alsterdals med egna IB-erfarenheter som brukade säga att allt det här med UD:s hemliga diplomatrapporter hem var bortkastat. Vad diplomaterna hade snappat upp på sina cocktailpartyn var sämre än vad några goda utrikeskorrespondenter kunde åstadkomma. Javisst, så är det och med webben på Internet har vi alla nya och rika möjligheter att orientera oss. Läs och lyssna lite blandat och behåll ditt eget omdöme så slår du experterna antingen det gäller den politiska utvecklingen i södra Kazakstan, arbetslösheten i Västernorrland eller torskfångsterna i Norska Havet!

Sten Henriksson

En ny Mats ser dagens ljus

Det är dags för en ny Mats i Lund. LundaMaTsII, vilket låter som om en ny monark har tillträtt i staden. Så är icke fallet. Det är frågan om en ny utredning med nya (?) åtgärder för ett Miljöanpassat Transportsystem i Lunds kommun. Fast egentligen kallas det inte längre miljöanpassat transportsystem, utan "strategi för hållbart transportsystem i Lund 2030". Som den minnesgode lundabon möjligen erinrar sig beslutade kommunfullmäktige i slutet av 90-talet att genomföra en del av de förslag som Trivectors utredning om trafik och miljö i Lund tagit fram. Detta fullmäktigebeslut har gett oss en hel del om- och nybyggda cykelbanor, den s.k. Lundalänken, mobilitetskontor m.m. De mål, t.ex. i form av minskade koldioxidutsläpp som sattes upp har inte nåtts. Trivector som utvärderat åtgärderna inom LundaMaTs har kommit fram till att ökningstakten av vägtrafikens utsläpp i Lund har dämpats något, dvs den är inte riktigt lika snabb som den genomsnittliga för landet. Men någon minskning är det inte tal om.

Kapacitetsproblem

Att målen inte har nåtts i Lund förklaras av många trafikplanerare och politiker med att "vi kan inte påverka trafiken på Vägverkets vägar". Det är förvisso sant att vi i kommunen enbart marginellt kan påverka denna trafik. Men sanningen är ju att kommunen driver på för att öka trafiken på det statliga vägnätet, inklusive det utanför kommunens gränser. (Ett nästan övertydligt exempel på kommunens pådrivande roll är förstås det kommande bygget av Trafikplats Råby). Alla kapacitetsförstärkningar i vägnätet leder till ökad biltrafik.

Ensidigt

En annan, och minst lika trolig orsak till att målen inte uppnåtts är att kommunfullmäktige valde att inte besluta om de mest verksamma styrmedel som den första utredningen föreslog. Så t.ex. har majoriteten (oavsett om majoriteten varit rödgrön eller blå) inte vågat satsa på en aktiv parkeringspolicy, dvs. att använda p-avgifter och tillgången till p-platser som ett styrmedel för biltrafiken. Inte heller vågade man besluta om "sektorisering" av biltrafiken till stadskärnan, dvs. att styra in bilarna till p-husen och förhindra rund- och tvärskörning. Svagheten med MaTs I var alltså med andra ord att man satsade för ensidigt på morötter (som oftast har en effekt först på lång sikt) och avstod från åtgärder som har effekt tämligen

omgående, dvs. ekonomiska, juridiska och andra styrmedel.

Vägavgifter

Vilka nyheter föreslår då den nya LundaMaTs-utredningen? Bland de 6 huvudreformerna (Samhällsplanering, Gångtrafik, Cykeltrafik, Kollektivtrafik, Biltrafik och Verksamheters transporter) med sina 37 projektförslag finns egentligen väldigt få nyheter bland de konkreta åtgärderna. Ett plus är dock att gångtrafiken äntligen urskiljs som ett eget trafikslag. Trafiksäkerheten har också getts en mera framskjuten plats.

Bland de mest kontroversiella avsnitten är sannolikt det på nytt väckta förslaget om p-anläggning under Mårtenstorget och (fast kontroversiellt från rakt motsatt utgångspunkt) förslagen om "ökad marknadsprissättning av parkering"* och om "inledande analys av möjliga styrmedel" för motortrafiken, inklusive vägavgifter.

Konsultprodukt

Under utredningen gång har det funnits en politisk styrgrupp som bestått av presidierna i Byggnadsnämnden och Tekniska nämnden. De förtroendevalda i styrgruppen har efter hand fått komma med synpunkter som i varierande grad har inarbetats i utredningen. Utredningen har haft en oerhört snäv tidsram, vilket gjort att de förtroendevalda i praktiken låtit utredningen gå på remiss som i allt väsentligt en ren konsultprodukt. Förutom de två nämndsordförandena har de förtroendevalda inte sett utredning i sin slutliga utformning innan den gick ut på remiss.

Vision

Alla utredningar och mera omfattande förslag ska ju numera ha en vision. Så även LundaMaTs II. Här beslutade styrgruppen i enlighet med ett socialdemokratiskt förslag att varje förtroendevald skulle tota ihop ett eget visionsförslag. Efter en styrgruppsomgång kring de "individuella" visionerna utarbetades från vänsterpartiet ett förslag som de rödgröna ställde sig bakom. Vid en slutlig konfrontation med konsultförslaget sviktade dock socialdemokraternas stöd för det rödgröna förslaget och det blev Trivectors förslag som gick med utredningen ut. (Om VB redaktören bedömer att det finns plats återges den spolade "kontroversiella" visionen här intill).

Nu är alltså MaTs II ute på remiss. Förhoppningsvis kommer fullmäktige att ta beslut någon gång i vår. En springande punkt för den styrande majoriteten är förstås: ska de rödgröna ta beslut som leder mot ett "hållbart" transportsystem, eller ska anpassning ske till borgerlighetens följsamhet mot de mäktiga bilintressena?

un

* Denna något kryptiska formulering ska förhoppningsvis tolkas som att p-avgifterna ska marknadsanpassas, dvs p-avgifterna ska vara på en nivå som balanserar tillgång och efterfrågan. Ett krav som vänsterpartiet motionerade om fullmäktige för åtskilliga år sedan, men naturligtvis fick avslag på från en majoritet av borgare och socialdemokrater.